

Erdély

SIMÓ MÁRTON:

Respublica siculorum?

Október közepe táján vált közismerté, hogy egyes székelyföldi RMDSZ vezetők, Agyagfalván ki akarják kiáltani a Székely Köztársaságot, vagy legalábbis olyan kiáltványt tesznek közzé, melyben megfogalmazzák a Székelyföld autonómiájának gondolatát. Történt mindez akkor, amikor Románia alig mászott ki a kormányválság szakadékból, s nem lehetett tudni pontosan, hogy melyek azok az erők, amelyek vezetik(?) az országot; történt mindez a szomszédos Jugoszláviában dúló háború idején; akkor amikor több millió kurd bolyong a Közel-Keleten és a nagyvilágban hazátlanul; akkor amikor az egyik szuperhatalom végnapjait éli, számtalan regionális konfliktusra szétszakadva stb, stb... Ilyen körülmények között várható volt, hogy a világközvélemény nem fordul túlságosan a régió felé. Annál inkább felhördültek a romániai szélsőségek, a Front parlamenterei, olyannyira, hogy ismét elővették az egy éve porosodó Hargita-Kovácsna jelentést, amelyben különbizottság vizsgálta a túlnyomórészt magyar többségű megyékből "elüldözött", korábban erőszakkal odahelyezett román értelmiségiek "kálváriáját". Ezek a csoportok kihasználták azt az ütőkártyát, amelyet a kezükben tartott médiák jelentenek: órákon át sugározták a tévében és a rádióban a szónokok kirohanásait a kisebbség ellen és nagy példányszámú újságok hasábjain szórták a maszlagot a recessziót (= involúciót) megelőző nép közé...

Csakhogy: Agyagfalván végül nem történt semmi, mindössze néhány rétor jelent meg néhány száz (civil) érdeklődő, de annál több bel- és külföldi újságíró, valamint - természetesen - mindannyiuknál jóval több: gyalogos-, páncélos-, repülő-, rendőrkatona, csendőr, állambiztonsági és kommandós. Mindezeket a Romania Libera október 22.-i számában így írta: "Folyó év október 10-én a Székelyudvarhely melletti Agyagfalván, a magyar nemzetiségű állampolgárok, betartva az RMDSZ felhívását, nem tartottak népgyűlést. Ellenben október 18-20 között páncélosok és helikopterek cirkáltak az övezetben, a lakosság megnyugtatása végett."

Ha megemlégtünk a Romania Libera című lapot, akkor üdvös, ha szót ejtünk a tárgyilagosságról és higgadságról, amelyet hasábjain találunk. Az agyagfalvi híresztelésekkel párhuzamosan, amikor még dúlt a magyarelles kampány, munkatársai (Livia Saplacan és Eugen Dichiseanu) már közvéleménykutatást végeztek ebben a témában. Két kérdést tettek fel:

1. A románok Erdélyből való kiüldözésének vagyunk tanúi?

2. Mit várnak a két jelentés parlamenti vitájától? (A két jelentés: 1. A korábban említett Hargita-Kovácsna, 2. Az agyagfalvi "népgyűlés".)

Két lapszámban, az összevont 19-20-iban és a 22-iben találtunk ide vonatkozó nyilatkozatokat. Harminchárom ember nyilatkozata szerepelt a két lapszámban, de sajnos - feltételezhetően - fővárosi környezetben dolgoztak az újságírók, mert a válaszolók közt 20 értelmiségit, 3 nyugdíjast, 4 közép-kádert, 3 tisztelet, 2 kisvállalkozót és 1 munkanélkülit találtunk.

A válaszok a legvérmesebb és a legjózanabb variációk között váltakoztak: "Ránca kell szedni őket! Csapatokat kell küldeni a két megyébe..." (Vasile P., orvos); "Nem hiszem, hogy mindez igaz lenne. Annyit hazudtak már ebben a parlamentben, hogy semmit sem hiszek. Uszítanak. Nekem elegendő van mindebből." (C.N., tanár); "Mi fog történni? Nem mondhatnám, hogy különösebben érdekel. Munkanélküli vagyok, lejárt a segély folyósításának az ideje, anyám nyugdíjából élek. Jó lenne, ha a parlament a valóságos problémákkal foglalkozna." (Radu A., munkanélküli); "A kormánynak azt kellene mondania nekik: vagy hallgattok a románokra, vagy hazamentek! Most! Azonnal! - ezt mondanám én is nekik. Nincsen joguk, hogy felemelt fővel járjanak a Román Hazában." (M. Valeriu, egészségügyi asszisztens); "Nem jobb, ha korgó gyomorral arra gondolunk, hogy jönnek a magyarok? Mit tennének ők vajon hatmilliónyi románnal és mintegy kétmilliónyi cigánnyal... Csak a bolond foglalkozik ilyen dolgokkal... Semmi sem lesz ebből a cirkusból... (...) A magyar egy büszke nép, példát kellene vennünk tőlük: csak az önbecsülő és mozgékony nemzetek maradnak fenn. A többiek elvesznek. Szeretnénk nagyon, ha elérnénk a magyarországi gazdasági fejlettséget!" (S. Cristescu, közgazdász).

Összegzésként: az első kérdésre 21-en adtak olyan választ, mely tagadja a problémafelvetés létjogosultságát, 10-en helyeslik a jelentésben felsoroltakat (sőt!), ketten tartózkodtak a válaszadástól, a második kérdésre 10-en válaszoltak kételyeiket megfogalmazva, 10-en helyeselték és túllicitálták volna a hivatalos koncepciót, 4-en nem válaszoltak. Az arányok a következők: 63,63 százalék (az első kérdésnél) nem hisz a közzétett jelentésnek, 6,06 százalék tartózkodik, 30,30 százalék elfogadja az álláspontot; az arány a második kérdésnél: 57,57%, 30,30%, 12,12%; a középarányos: 60,6%, 30,3%, 9,9%.

Lejártak az októberi események, ma már az új - 300%-os - áremelésektől szenved az ország - ez a fő téma. És sajnos ezúttal valóságról van szó.

A Segesvár-Székelyudvarhely között járó vicinálist nem tartóztatják fel kalosnyikovsky, tereptarka atillás legények, hogy székely vízumot üssenek az útlevelekbe, nem alakították újra a 82-es székely gyalogezredet, nem toboroznak napi húszezres zsoldért katonákat, nem hirdették meg a szabadrablást - a Székelyföldön a korábbiakhoz hasonló hétköznapiakat és ünnepeket élnek az emberek, minden kétely és megmérettetés közt reménykedve, békésen.

Ebben az októberi cirkuszban az RMDSZ gyenge oldalai mutatkoztak meg, az igazság, mellyel a bennsejében rejtőző vektorokat szeretné koncentrálni, hogy szakadás nélkül fennmaradhasson. A széthúzás és határozatlanság veszélyét már Bíró Béla jelezte a Beszélő hasábjain (1991. április 6.) "...mivel a szervezet tevékenységében a hagyományos, hierarchikusan építkező pártmodellt érvényesíti, megfelelő utasítások hiányában a helyi szervezetek is távol maradtak a civil társadalom megmozdulásaitól(...)a romániai magyarság képviselői ugyanúgy a félig gondolt gondolat jegyében tervezik meg politikai stratégiájukat, mint a háború utáni nemzedék. Féltő, hogy az eredmény is hasonló lesz."

Olyan időszak ez, amikor egyértelműen tisztázódnia kell annak, hogy az RMDSZ nem balközépen elhelyezkedő politikai formáció, hanem jobbközép, ahonnan polgári értékek restaurációját kell/kellenne szorgalmaznia. A középutak, a kompromisszumok ideje lejárt: a tárgyalóasztalnál kell mondani a gondokat, hogy a lefojtott indulat ne szüljön hasonló félrecselekvéseket. A romániai magyarság Romániában akar élni, méltósága teljes tudatában és birtokában. Higgadt-sággal és következetességgel mindezt a többséggel is el lehet (kell) fogadtatni, hisz azzal a szomszédos román nemzet csupán önnön méltóságát és európai rangját emelheti.